Rialtas na hÉireann
Government of Ireland

An fáth ar cheart duit aeráil cheart a bheith i do theach

Cabhróidh an treoirleabhar seo leat tuiscint níos fearr a fháil ar an aeráil i do theach. Níl sé ag teacht in ionad treoracha an déantóra, treoracha ar cheart duit a leanúint i gcónaí. Tugann sé míniú ar aeráil, cad ar cheart duit a bheith ar an eolas faoi más úinéir tí tú nó más ar cíos atá an teach agat agus má tá sé i gceist agat tabhairt faoi athchóirithe.

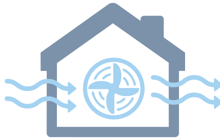

Cén chúis atá le haeráil?

Is éard atá i gceist i gcás na haerála ná malartú a dhéanamh ar:

- **aer stálaithe agus taisleach ó laistigh den fhoirgneamh le**
- **haer úr glan.**

Cén tábhacht atá le haeráil?

Feabhsaíonn aeráil mhaith caighdeán an aeir laistigh agus cruthaíonn sé tithe sláintiúla. Is féidir le taisleach, truailleáin dhíobhálacha agus víris ar nós COVID bheith sáinnithe i bhfoirgnimh, agus cabhraíonn an aeráil iad a bhaint.

Cabhraíonn aeráil mhaith do theach a choimeád tirim agus cabhraíonn sé le sláinte a chosaint.

Laghdaíonn sé comhdhlúthú agus caonach ag fas i do theach

Trí na gnáthghníomhaíochtaí tí ar nós cith a thógáil, ag cócaireacht agus fiú amháin ag análú, tá an-chuid taisligh á chruthú againn, a théann isteach san aer laistigh dár dtithe. Nuair a sháinnítear aer tais i bhfoirgneamh, is féidir leis athrú go comhdhlúthú - braonta uisce a thagann ar fhuinneoga agus ar bhallaí - go háirithe i rith an gheimhridh agus dromhchlaí ar nós ballaí fuar.

Faigheann an teach tais de bharr an chomhdhlúthaithe agus cabhraíonn sé leis an gcaonach fás. Is féidir leis seo damáiste a dhéanamh do do theach, agus is féidir leat féin agus do theaghlach a bheith breoite le tinnis ar nós casachtaí, slaghdáin agus tinnis eile, dá bharr.

Má tá aeráil mhaith i do theach, baintear an taisleach sin agus laghdaíonn sé sin riosca an chomhdhlúthaithe.

Ní bhainfear taisleach iomarcach ó do theach má tá aeráil uireasach sa teach. Is féidir leis seo a bheith ina údar comhdhlúthaithe agus fás caonaigh atá díobhálach duit agus do do theaghlach.

Coimeádann sé an t-aer i do theach glan

Glanann aeráil mhaith an t-aer i do theach. Is féidir le gníomhaíochtaí a dhéanann tú agus táirgí a úsáideann tú gach lá i do theach aerthruailliú a chruthú. Is féidir leis an truailliú sin díobháil a dhéanamh duit agus do do theaghlach. Is féidir leis na rudaí seo a leanas a bheith ina n-údair aerthruaillithe:

- **ag cócaireacht,**
- **seomraí fliucha,**
- **earraí glantacháin,**
- **péint agus vearnaisí, agus**
- **troscáin agus fearais fabraice...**

1 Táim ag ceannach nó ag tógáil tí nua. Cad ba chóir dom a bheith ar an eolas faoi?

Má tá teach nuathógtha agat, ba cheart duit na cáipéisí seo a leanas a bheith agat:

- ✓ Teastas Rátáil Fuinnimh an Fhoirgnimh (RFF).
- ✓ Treoirleabhar úsáideora do chóras aerála nó eolas eile maidir leis an gcóras a úsáid.
- ✓ Teastas Thástáil Teinne Aeir a léiríonn go gcomhlíonann do theach nua na ceanglais teinne aeir a leagtar amach i gCuid L de na Rialacháin Tógála.
- ✓ Teastas Bailíochtú Aerála a léiríonn go gcomhlíonann do theach nua na ceanglais a leagtar amach i gCuid F de na Rialacháin Tógála.

Cinéalacha córais aerála éagsúla

Tá dhá phríomhchinéal córas aerála ann le roinnt leagan: Aeráil nádúrtha agus Aeráil mheicniúil.

- Is éard atá in **Aeráil Nádúrtha** ná an próiseas ina dtiomáineann fórsaí nádúrtha na gaoithe agus difríocht sa teocht aershreabh úr tríd an teach trí bhearnaí i mballaí agus fuinneoga. Is éard atá ann ná fuinneoga ar féidir a oscailt, gaothráin silín ar fhuinneoga, gaothairí sna ballaí, díonléasacha ar féidir a oscailt, srl.

- Cuimsíonn córais **Aerála Mheicniúil** gaothráin agus córais rialaithe chun próiseas an aerála a spreagadh. Ar an gcaoi sin, is féidir leo aeráil a sholáthar, is cuma má tá fórsaí nádúrtha oiriúnach nó an bhfuil teacht orthu. Eastóscann córais Aerála Asbhainte Mheicniúil drochaer ón gcistin agus ó sheomraí fliucha agus scaoileann siad isteach aer maith i seomraí suí agus seomraí leapa. Socraíonn córais Aerála Asbhainte Mheicniúil Éileamh-Rialaithe (DCV) ráta na haerála bunaithe ar an éileamh atá ar gach seomra. Ceadaíonn córais Aerála Mheicniúil le hAisghabháil Teasa (MVHR) aisghabháil teasa ón drochaer asbhainte chun do theach a théamh.

In áit chónaithe atá an-aerdhíonach, níor cheart Aeráil Nádúrtha a úsáid.

Ba cheart do gach áit chónaithe nua in Éirinn córas aerála a bheith acu a dearadh ag duine inniúil agus a dearbhaíodh ag duine atá deimhnithe ag tríú páirtí neamhspleách chun an obair seo a dhéanamh - mar shampla, Bord Náisiúnta na hÉireann um Chreidiúnú (INAB), an tÚdarás um Chaighdeáin Náisiúnta na hÉireann (NSAI) - lena chinntiú go gcuirtear na rátaí deartha d'aershreabhadh aerála i gcrích.

Painéal rialaithe don aeráil

I dteach nuathógtha, ba cheart duit painéal rialaithe a bheith agat a ligeann duit do chóras aerála a rialú agus a chuireann eolas ar fáil duit faoi conas mar atá sé ag feidhmiú.

Ba cheart don phainéal sin a bheith infheicthe agus ba cheart go mbeadh rochtain air go héasca. Mar shampla, b'fhéidir go mbeadh sé i do chistin. Níor cheart dó a bheith i bhfollach san áiléar nó os cionn na síleála.

Ba cheart go gcuirfeadh treoirleabhar úsáideora do chóras aerála tú ar an eolas maidir le:

- Cáipéisí maidir le ráthaíocht, coimisiúnú agus bailíochtú an chórais aerála atá suiteáilte i do theach,
- Conas mar a fheidhmíonn sé agus aeráil leordhóthanach á chur ar fáil do do theach,
- Conas ar chóir dó feidhmiú agus cén fáth nár cheart é a mhúchadh,
- Conas é a choimeád ag feidhmiú go héifeachtúil agus go héifeachtach:
  - Conas ar cheart na comharthaí rialaithe a úsáid, agus
  - Conas agus cathain ar cheart an córas a ghlanadh agus a chothabháil.

Úsáid comharthaí rialaithe do chóras aerála le seiceáil go bhfuil an córas ag feidhmiú i gceart.

2

Tá teach ar cíos agam. Cad ba chóir dom a bheith ar an eolas faoi?

Má tá teach ar cíos agat, tá freagrachtaí maidir le haeráil an tí roinnte idir tú féin is do thiarna talún.

Freagrachtaí atá ar do thiarna talún

Nuair a bhogann tú isteach, ba cheart go gcuirfeadh do thiarna talún nó a g(h)níomhaire iad seo ar fáil duit:

- ✓ Eolas ar conas an córas aerála a úsáid agus conas é a chothabháil

De réir dlí, tá dualgas ar do thiarna talún a chinntiú go bhfuil aeráil mhaith agus atá ag feidhmiú i gceart i do theach.

D'fhéadfadh go ndéanfaí do theach a iniúchadh freisin chun a chinntiú go gcomhlíonann d'áit chónaithe Íoschaighdeáin Cíosa, lena n-áirítear aeráil. Táthar ag súil go gceadóidh do thiarna talún na hiniúchtaí sin.

Tá an t-iniúchadh sin tábhachtach - tá an aeráil ar cheann den chúig cheist is mó go dtagann iniúchóirí orthu.

Na freagrachtaí atá ort maidir leis an teach atá ar cíos agat

Tá dualgas ort, mar thionónta a chinntiú go bhfuil cúram á dhéanamh agat den aeráil i do teach. Is é an fáth atá leis sin ná go bhfuil freagracht ort cúram a dhéanamh den teach atá ar cíos agat. Cabhróidh sé freisin tú a choimeád compordach agus sláintiúil.

Le cúram a dhéanamh de d'aeráil:

- ✓ coimeád na gaothairí aeir glan agus ná bíodh aon bhac orthu,
- ✓ bain feidhm as an aeráil asbhainte mheicniúil i seomraí folctha agus cistineanacha,
- ✓ oscail na fuinneoga i rith an lae,
- ✓ cinntigh go bhfuil do theach téite, agus
- ✓ triomaigh éadaí lasmuigh (ní i do theach) nó i dtriomadóir éadaí.

3 Táim ag tabhairt faoi athchóiriú mo thí. Cad ba chóir dom a bheith ar an eolas faoi?

Nuair atá do theach á athchóiriú agat, tá sé tábhachtach go bhfeabhsaíonn na hathruithe cúrsaí sa teach. B'fhéidir go ndéanfadh roinnt beartas éifeachtúlachta fuinnimh, amhail insliú, bearnaí agus scoilteanna a bhlocáil a bhí ag scaoileadh isteach aer úr agus ag baint aer stálaithe nó truaillithe amach as do theach.

Cabhróidh na noda seo leat na roghanna cearta a dhéanamh maidir le haeráil.

- ✓ Féach ar na caighdeáin atá leagtha síos ag an NSAI. Maidir le haeráil, lorg an cháipéis NSAI S.R. 54:2014&A2:2022. Cabhróidh sé sin leat na rialacháin tógála maidir le haeráil a chomhlíonadh.
- ✓ Suiteáil fuinneoga le **gaothairí silín** nó cuir **aerálaithe sa chúlra** ar bhallaí seachtracha.

  - Is gaothairí beaga iad gaothairí silín ag barr fuinneoga a scaoileann isteach aer úr.
  - Is bearnaí i mballa a bhíonn in aerálaithe sa chúlra go minic agus bíonn clúdach aerála laistigh agus lasmuigh.
- ✓ Is baol é comhdhlúthú i nduchtobair do sholáthar an aeir úir ghlain i do theach. Ba cheart go mbeadh draenacha comhdhlútháin suiteáilte agus insliú ar phíopaí ag aonaid ghaothrán asbhainte meicniúla agus iad ag dul trí spásanna neamhthéite ar nós áiléar.
- ✓ Nuair atá gaothairí balla á ndéanamh, cinntigh go bhfuil an tomhas ceart acu agus go bhfuil clúdach duchtála acu agus nach poll sa bhalla gan clúdach ar aon tomhas iad.
- ✓ Má dhéanann tú athchóiriú ar níos mó ná 25% den imchlúdach foirgnimh agus má shuiteálann tú córas aerála meicniúil, bíodh an córas dearbhaithe agat. Is éard a chiallaíonn sé sin ná go dtiocfaidh duine proifisiúnta chuig do theach le seiceáil go bhfuil aershreabhadh ceart ag do chóras aerála agus go gcomhlíonann do chóras Cuid F de na Rialacháin Tógála. Tá leathanach gréasáin ag an NSAI de bhailíochtóirí aerála cláraithe.
- ✓ Má tá tú ag suiteáil córas aerála meicniúil, téigh i dteagmháil le hÚdarás Fuinnimh Inmharthana na hÉireann (SEAI) maidir leis na deontais atá ar fáil mar chuid dá seirbhís Ilfhreastála.
- ✓ Má tá teach níos sine agat, b'fhéidir nach mbeidh sé indéanta i gcónaí córas aerála a aisfheistiú agus ba cheart duit comhairle ghairmiúil a lorg.

4 Noda ar mhaithe le teach dea-aeráilte a choimeád

- Fág gaothairí silín agus gaothairí falla oscailte i gcónaí agus gan bac ag cuirtíní ná troscán orthu, fiú amháin sa gheimhreadh. Bainifidh tú feidhm as beagáinín níos mó fuinnimh le do theach a théamh ach beidh aer úr agat le breoiteachtaí a chosc.

- Nuair is féidir, fág doirse idir seomraí oscailte ionas go sreabhann aer eatarthu . Ba cheart go mbeadh bearna 10 mm faoi dhoirse chun aershreabhadh idir seomraí a éascú nuair atá doirse dúnta. Má tá doirse dóiteáin i do theach, níor cheart duit iad a fhágáil ar oscailt.

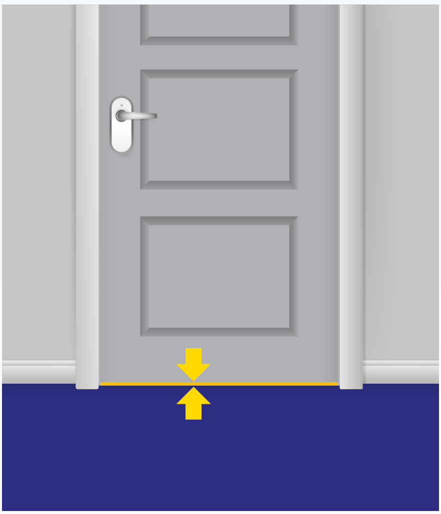

- Seiceáil agus glan aon ghaothaire balla nó gaothráin asbhainte i seomraí folctha agus cistinineacha. Is smaoineamh maith é iad a ghlanadh gach 6 mhí ar a laghad.

Is féidir le scagairí na ngaothairí balla a bheith an-salach le cisil de smúit agus taisleach. Glan scagairí na ngaothairí balla le folúsghlantóir agus i gcomhréir le treoracha an déantóra.

Is féidir le scagairí na gcóras aerála meicniúla a bheith an-salach le cisil de smúit agus taisleach. Aistrigh nó glan scagairí an chórais aerála mheicniúil go rialta i gcomhréir le treoracha an déantóra.

Noda ar mhaithe le teach dea-aeráilte a choimeád

- Má tá córas aerála meicniúil ar fud an tí ar fad, **seiceáil treoracha an déantóra** faoi conas athsholáthar a dhéanamh ar scagairí. De ghnáth, ba cheart tabhairt faoin athsholáthar uair amháin i ndiaidh na bliana - ach lean treoracha an déantóra.

- Cruthaíonn cócaireacht sa bhaile taisleach agus truailleáin díobhálacha. Ba cheart cochall cócaireáin a úsáid i rith cócaireachta agus ba cheart go ndéanadh sé an t-aer a asbhaint go haer seachtrach agus níor cheart don sean-aer sin a bheith ag athshruthú sa teach.

Agus tú ag cócaireacht, úsáid cochall cócaireáin i gcónaí chun an taisleach agus na substaintí díobhálacha so-ghalaithe a bhaint.

- Is gné tábhachtach í an aeráil chun riosca de thras-seoladh víris aeriompartha, ar nós COVID, a laghdú. Tá comhairle foilsithe ag an Roinn Sláinte maidir le ról na haerála i laghdú tras-seoladh COVID sa bhaile. Áirítear na nodanna seo a leanas sa chomhairle sin:

  - Déan seomraí a aeráil go rialta agus coimeád fuinneoga oscailte chomh leathan is ar féidir glacadh leis, ach ar a laghad coimeád oscailte go pointe áirithe iad i gcónaí agus tú sa teach.
  - Cinntigh go bhfuil na gaothairí balla agus na gaothairí silín fuinneoige oscailte agus nach bhfuil bac orhtu.
  - In áiteanna a bhfuil gaothráin seomra folctha agus cistine, coimeád ag rith i gcónaí iad.

Coimeád fuinneoga oscailte chomh leathan is ar féidir glacadh leis, ach ar a laghad coimeád oscailte go pointe áirithe iad i gcónaí agus tú sa teach. Is cabhair mhór é sin i laghdú tras-seoladh COVID sa bhaile.

- Tá monatóirí Caighdeáin Aeir Laistigh ar fáil i do shiopaí DFÉ áitiúla. Má fhaigheann tú monatóir Caighdeáin Aeir Laistigh amháin is féidir leis cabhair a thabhairt duit aeráil mhaith a rialú, súil a choimeád air agus a léiriú i do theach.

Le haghaidh tuilleadh eolais, tabhair cuairt ar **www.gov.ie/aeráiltí**

Bileog arna táirgeadh ag an Roinn Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreachta